

Udkast til Ø-politik

Kære øbo på Agersø og Omø.

Miljø-, Plan- og Landdistriktsudvalget i Slagelse Kommune vedtog i foråret 2018, at kommunens ø-politik fra 2009 skulle revideres.

Der er nedsat en projektgruppe, som det sidste år har arbejdet med ø-politikken. Der har igennem året været afholdt beboermøder om ø-politikken på begge øer og en vidensmesse i Magleby forsamlingshus.

Nu er projektgruppen ved at være færdig og hermed følger vores udkast til ny ø-politik for Slagelse Kommune.

Det foreløbige udkast sendes hermed i høring på Agersø og Omø. Hvis du har forslag til ændringer eller kommentarer, skal du sende dem til:

Anne Justiniano på mail: aljus@slagelse.dk eller

hvis du bor på Agersø:

til formand for Agersø Beboerforening v. Bente Topsøe-Jensen mail: agersoebeboerforening@gmail.com

hvis du bor på Omø:

til formand for Omø Beboer- & Grundejerforening v. Dorthe Winther - mail: dw@danske-smaaer.dk

Høringsfrist er den 30. september 2019.

Herefter vil projektgruppen indarbejde eventuelle kommentarer, hvorefter ø-politikken fremsendes til kommunale udvalg for at blive endelig godkendt af Slagelse Byråd formentlig i foråret 2020.

*Venlig hilsen
Projektgruppen*

Anne Bjergvang, Agersø
Bente Topsøe-Jensen, Agersø

Ebba Lawaetz, Omø
Birger Johansen, Omø
Dorthe Winther, Omø

Anne Justiniano
Slagelse Kommune

Ø-politik – sammenskriv

Vision

Med respekt for de to øers forskellighed skal Agersø og Omø naturmæssigt, socialt og økonomisk være bæredygtige helårsbeboede lokalsamfund.

Agersø og Omø – to øer i Storebælt

De to øsamfund på Agersø og Omø er en del af Slagelse Kommune. Begge øer har aktive og levende lokalsamfund med havne, dagligvareforretninger, spisesteder, overnatningsmuligheder og lokale erhvervsdrivende.

På Omø er der en skole for 0-6. klasse, mens børn fra Agersø går i skole på fastlandet. På Agersø er der en stor gruppe, der dagligt pendler med færge til fastlandet for at komme på arbejde. For begge øer gælder det, at teledækning og fibernet er en forudsætning for at drive erhverv og arbejde fra øerne, være i kontakt med offentlige myndigheder og have adgang til kommunikation og information på lige fod med andre borgere i kommunen.

Et aktivt fokus på støtte til erhvervsudvikling på øerne vil ikke alene medvirke til at sikre arbejdspladser og fremme bosætning, men vil også fastholde funktionsduelige og mangfoldige lokalsamfund præget af nytænkning indenfor ejer- og produktionsformer. Turisme er fortsat en vigtig drivkraft i denne sammenhæng og er med til at holde gang i øernes lokalsamfund gennem øget omsætning på færger, samt i dagligvarebutikker, spisesteder og småbutikker. Både Agersø og Omø er meget sårbare i forhold til rent drikkevand, og fremtidig udvikling skal nødvendigvis indtænke pesticidfrit landbrug og beskyttelse af grundvandet via begrænsning af kvælstofudvaskningen.

Agersø og Omø er unikke kulturperler med afvekslende natur, rigt fugleliv og gamle fiskerihavne og landsbyer. På begge øer er der et rigt kulturliv og et aktivt civilsamfund med engagerede borgere der bidrager til øernes udvikling.

Prioriterede indsatsområder

Ø-politikken afspejler de særlige forhold og udfordringer, som er gældende for øerne i udmøntningen af kommunens øvrige politikker og strategier indenfor eksempelvis sundheds- og ældreområdet, natur, klima og forsyning, samt offentlig service generelt.

Agersø

Der bor 189¹ indbyggere på Agersø, der har et areal på 6,84 km². Bebyggelsen samler sig i Agersø by, som ligger midt på øen ud til Agersøsund og den sjællandske kyst. Der er helårsbeboelse, flexboliger og to sommerhusområder med i alt 90 sommerhuse.

Agersø har en købmandsbutik, flere spisesteder og overnatningsmuligheder på kro, campingplads, B&B og sheltere. Der er en veludstyret og hyggelig lystbådehavn.

Der er mindre landbrug, et begrænset fiskeri og en 30-40 pendlere, der arbejder på fastlandet.

Agersø har et frivilligt brandberedskab og frivillige akuthjælpere, der tilkaldes i tilfælde af 112-alarm.

Agersø er Natura 2000 område.

Sejltiden fra Stignæs er 15 minutter. Færgen overnatter på Agersø, og første færgen afgår kl. 05.30 fra Agersø og sidste færgen fra Stignæs til Agersø er kl. 23.10. Der er på sommerhverdage 16 daglige afgange til Agersø og 15 om vinteren.

Omø

Der bor 163 indbyggere på Omø, der har et areal på 4,5 km². Der er to byer – den gamle bondeby midt på øen og fiskerbyen Kirkehavn. Det er muligt at opnå tilladelse til at bruge helårsboliger til flexboliger i begge byer. På sydenden af øen ligger 144 sommergrunde, og der er udlagt områder til endnu 42 sommerhusgrunde – disse er endnu ikke udstykket.

Omø har købmandsbutik og flere spise- og overnatningssteder. Der er desuden en campingplads og en nyrenoveret lystbådehavn.

Der er flere deltidsladbrug, et begrænset fiskeri og ca. 10 pendlere. Omø har et frivilligt brandberedskab og frivillige akuthjælpere, der tilkaldes i tilfælde af 112-alarm.

Omø er Natura 2000 område.

Færgen, der overnatter på Omø, sejler fra Omø til Stignæs. Sejltiden er 50 minutter og første færge afgår kl. 5 fra Omø og sidste færge er fra Stignæs kl. 21. I vinterhalvåret er der flere bestillingsture, som dog sejles uden ekstragebyr. Der er 8 daglige afgang fra Omø.

De udvalgte indsatsområdet er kendetegnet af nødvendigheden for særlige tiltag for at sikre, at forholdene og livsbetingelserne på øerne svarer til dem, kommunens øvrige borgere nyder godt af. Indsatsområderne skal ses i sammenhæng – kun derved sikres den størst mulige synergi.

Færgedrift

De to færger er øernes landevej - ikke blot for øboerne, men også for tilrejsende, der tæller både offentlig og privat service og de mange tusinde turister og fritidshusejere, som hvert år besøger Agersø og Omø. En stabil og hyppig færgedrift er afgørende for at bevare helårslivet på øerne og er forudsætning for, at der fortsat kan ske bosætning og udvikling på Agersø eller Omø.

Det er Slagelse Kommunes målsætning at langtidssikre en stabil og hyppig færgedrift til øerne. Dette skal ske indenfor følgende indsatsområder:

- fastholdelse af den nuværende fartplan suppleret med indsættelse af en 23-tur på Omø-ruten
- bibeholdelse af natberedskab og færgernes overnatning på øerne
- anskaffelse af en afløserfærge i samarbejde med andre kommuner, evt. under Færgesekretariatet
- arbejde for en mindskelse af færgernes CO₂-udledning og partikelforurening
- sikring af gode arbejdsforhold for færgernes mandskab, samt fortrinnsret til kvalificerede ansøgere med bopæl på øerne for derved at gøre bosætning på øerne attraktiv
- fastholdelse af Folketinget på gennemførelse af det fulde landevejsprincip så hurtigt som muligt
- udvikling af Stignæs-området med færg kontor og velkomstcenter, der danner indgang til øerne

Infrastruktur

Både digital og fysisk infrastruktur er af vital betydning for øerne. Der er fibernet på begge øer. Omø har generelt ringe mobildækning, og på Agersø er der problemer i sommerhusområderne. Der foretages løbende målinger af mobildækningen som led i Slagelse Kommunes indsats for bedre mobiltelefoni.

Buslinje 460 kører mellem Stignæs og Skælskør og har forbindelse til jernbanestationerne i Slagelse og Korsør flere gange dagligt, hvilket sikrer

transport for skolesøgende unge, samt øboer, turister og sommerhusgæster uden egen bil.

Vejnettet på begge øer er spinkelt og kun i begrænset omfang egnet til tung lastbils- og bustrafik, hvorfor vedligeholdelse er vigtig.

Det er Slagelse Kommunes målsætning at understøtte og sikre Agersø og Omø som aktive helårssamfund med fysisk og digital infrastruktur. Det skal ske gennem følgende indsatsområder:

- sikring af fuld mobildækning på begge øer
- sikring af kollektiv transport fra øerne til Skælskør og togstationerne i Korsør og Slagelse – herunder busforbindelse til og fra Stignæs, der korresponderer med færgeafgangene
- vedligeholdelse og udbygning af vejnettet inklusiv cykel- og gangstier på øerne efter behov og i samspil med øernes kulturmiljø og generelle særkende

Boliger og bosætning

Boligerne på øerne består af helårshuse og sommerhuse. Gennem tiden har helårshusene været knyttet til de traditionelle erhverv og kendetegnet i dag er derfor en del gamle gårde, mindre huse og enkelte parcelhuse. Bykernen på begge øer er reguleret af bevarende lokalplaner. På Agersø er der 8 mindre lejeboliger, og på Omø er der 4 ældrevenlige boliger. Der er mulighed for såvel fast som flexbosætning. Det er vigtigt fremover at sikre en aldersmæssig normalfordeling.

Der er konstateret en stigende efterspørgsel på lejeboliger på begge øer. Slagelse Kommune er opmærksom på, at bosætning og dermed udvikling af øerne udfordres af manglende lejeboliger på begge øer.

Derfor er det Slagelse Kommunes målsætning at fremme mulighederne for øget bosætning og et varieret udbud af boligmuligheder på øerne, samt tilstræbe at nybyggeri bliver energirigtigt. Udvikling af alternative boformer som f.eks. bofællesskaber, tiny houses og husbåde er interessante, idet de små samfund på øerne på den måde kan tiltrække nye borgere til kommunen. Det skal ske gennem følgende indsatsområder:

- etablering af leje- og ejerboliger (blandet bebyggelse) på begge øer for at skabe et varieret boligudbud
- etablering af prøveboliger

- sikring af det nødvendige plangrundlag og tilladelser til eksperimenterende og CO2-neutral bebyggelse i form af tiny houses, bofællesskaber og husbåde
- udpegning af arealer i kommuneplanen til etablering af bofællesskaber
- udpegning af arealer i kommuneplanen for Agersø til eventuel etablering af et sommerhusområde under hensyntagen til øens ferskvandsressourcer
- fokus på jobskabelse, herunder ægtefællejob
- markedsføring af øerne via særlige ø-kampagner med henblik på bosætning

Offentlig Service

Det skal som udgangspunkt være muligt at leve det hele liv året rundt på Agersø og Omø. Adgang til offentlig service på lige fod med resten af kommunen er afgørende for bevarelse af aldersdifferentierede helårssamfund.

På Omø gælder det bevarelse af dagpleje og 0.-6. klasse skole, der gør det muligt for børnefamilier at bo på øen. På Agersø tager skolesøgende børn til den nærliggende skole i Skælskør og derfor er en stabil infrastruktur (bus/+færge) afgørende.

I forhold til 10. klassetilbud og ungdomsuddannelser er det nødvendigt at sikre adgang for de unge på lige fod med kommunens øvrige borgere til uddannelse. Det kan blive nødvendigt at støtte de unge i efterskoleophold eller lignende.

Ligesom det gælder for resten af kommunen er det for øboerne vigtigt at kunne blive boende i eget hjem på øen længst muligt. Derfor er det nødvendigt med en sundhedsgruppe, der kan yde ældre-, hjemmesyge- og døgnpleje. I den udstrækning medarbejderne i sundhedsgruppen er bosiddende på øerne, bidrager det ligeledes til fastholdelse af arbejdspladser på øerne.

Det er Slagelse Kommunes målsætning at sikre et trygt liv for øboer i alle aldre hele året og udvikle løsninger, der er tilpasset øerne uden at der af den grund går på kompromis med kvaliteten. Det skal ske gennem følgende indsatsområder:

- sikring af pasningsmuligheder for børn på øerne, herunder bevarelse af eksisterende dagpleje på Omø og tilbud til Agersø om dagpleje, når der er behov

- sikring af skolemuligheder for ø-børn, herunder bevarelse af eksisterende skole på Omø
- sikring af unges muligheder for skolegang i 10. klasse gennem støtte til ophold på efterskole, samt ydelse af tilskud til ekstraomkostninger ved nødvendigheden af at flytte hjemmefra før det fyldte 18. år for at påbegynde en ungdomsuddannelse
- sikring af muligheden for at blive gammel og dø hjemme trods tab af færdigheder sidst i livet
- bibeholdelse af bosiddende sundhedspersonale (hjemmesygeplejerske, sosu-assistenten og -hjælpere), samt styrkelse og opgradering af sygeplejerskekompetencer via akutsygeplejerskeuddannelse
- bibeholdelse af faciliteterne for sundhedsgruppen i Omø Aktivitetshus, samt etablering af faciliteter til en sundhedsgruppe på Agersø
- sikring af døgnpleje på Agersø ved ansættelse af bosiddende sosu-assistenten eller -hjælperen samt hjemmesygeplejerske
- udnyttelse af øernes særlige potentiale som frontløbere i forhold til velfærdsteknologi og velfærdsteknologiske løsninger til genoptræning og sygdomsopfølgning, herunder telemedicin, anvendelse af droner m.m.

Erhvervs- og turismeudvikling

Erhvervsstrukturen på øerne har traditionelt været præget af mindre landbrug og fiskeri. I dag pendler størsteparten af de erhvervsaktive øboere til fastlandet, men øerne giver med velfungerende internet mulighed for liberale erhverv og hjemmearbejdspladser. Der findes dagligvarebutik, kro, kiosk og caféer på begge øer. Begge øer har færge- og lystbådehavne og egen havnefoged, ligesom en mindre del af færgepersonalet også er bosat på øerne. Øerne bliver hvert år besøgt af et stort antal turister, hvoraf en stor del er éndagsturister. Sommerhusene på begge øer er flittigt besøgt ligesom campingpladserne og andre overnatningsmuligheder også har mange besøgende.

En grundlæggende forudsætning for dynamisk erhvervsudvikling er velfungerende infrastruktur i form af stabil og hyppig færgedrift hele året, offentlig transport til og fra Stignæs, der passer med færgernes fartplan hele året, stabil teledækning og internetadgang.

Det er Slagelse Kommunes målsætning at fremme nytænkning indenfor økonomisk og miljømæssig bæredygtig erhvervsudvikling på øerne. Der arbejdes for at understøtte etablering og drift af håndværksvirksomheder,

kreative og liberale erhverv, turisme samt landbrug og fiskeri. Der vil være fokus på samarbejde med relevante aktører, bl.a. Erhvervscenteret og LAG. Småøerne og fokus på nye produktions- og ejerskabsstrukturer. Ø-turisme skal udvikles med udgangspunkt i en balance mellem øernes ressourcer og markedefterspørgsel med fokus på det unikke. Det skal ske indenfor følgende specifikke indsatsområder:

- synliggørelse af Agersø og Omø i kommunens aktiviteter især indenfor erhverv, turisme og bosætning
- aktiv understøttelse af iværksættere og etablering af erhverv på øerne
- undersøgelse af mulighederne for multifunktionel jordfordeling med henblik på sikring af natur og grundvand via pesticidfri produktion, samt sikring af øernes unikke natur også som primær attraktion for turister
- udvikling af alternative anvendelsesmuligheder af havnemiljøerne på øerne

Desuden vil en række indsatsområder, som primært er rettet mod infrastruktur understøtte erhvervs- og turismeudviklingen på Agersø og Omø. Det gælder indførelse af landevejsprincippet og sikring af stabil og hyppig færgedrift, mobildækning og internetadgang, samt offentlig transport til og fra Stignæs. En modernisering af Stignæs Havn og færgerne skal desuden give besøgende lyst til at besøge øerne.

Natur og bæredygtighed

Naturen på Agersø og Omø og de omkringliggende farvande er skøn og unik og værdsættes af alle, der kender øerne. Dog er det samtidig også et livsgrundlag, som er truet. Grundvandet på øerne er særlig sårbart, da areal og adgang til ressourcer er begrænset af øernes geografi og derfor ekstra sårbart i forhold til forurening og mindsket nedbør. Biodiversiteten og forekomsten af mange af de enkelte arter af planter, landdyr og havdyr er blevet væsentligt reduceret og kræver en aktiv indsats for genopretning. Havmiljøet er belastet af udledninger, og det er vigtigt, at nye erhvervstiltag ikke bidrager til en yderligere forværring.

Det er Slagelse Kommunes målsætning at genoprette og sikre øernes naturmæssige livsgrundlag for mennesker og dyr som minimum i overensstemmelse med Natura 2000 bestemmelserne. Det skal ske gennem følgende indsatsområder:

- sikring af grundvand på Agersø og Omø gennem omlægning til pesticid-

frit og kvælstofsneutral landbrugsdrift i samarbejde med lodsejerne

- sikring af vådområderne
- øgning af biodiversiteten gennem naturgenopretning, og sikring af plante- og dyrelivets vokse- og levesteder, beskyttelse af alle naturområder med deres særlige biotoper, samt undersøgelse af mulighederne for skovrejsning
- sikring og genopretning af havmiljøet omkring øerne og Stigsnæs
- gennemførelse af oplysningskampagner i samarbejde med øboerne for bl.a. at mindske forurening med kemiske stoffer
- sikring af kysterne i samarbejde med øboerne
- mere og bedre oplysning om øernes naturværdier

Kultur og fritid

Både Agersø og Omø har et stærkt og aktivt civilsamfund, som tager ansvar og initiativer. Der er et aktivt forenings- og kulturliv, der for begge øer omfatter beboerforeninger, idrætsforeninger, kapsejlads, juletræsfest, fællesspisninger og specielle traditioner omkring Hellig 3 Konger. På Omø findes Historiens Hus, og der er aftenskoleundervisning, kulturdage i juli hvert år, musikarrangementer under Menighedsrådet og i Loen, skolekomedie, og specielle traditioner omkring Fastelavn og Hesteskokast.

På Agersø afholdes der årligt diletantforestilling, havnefest, DGI ø-lejr, badminton- og håndboldstævner, og der er en megen aktivitet omkring lystbådehavnen, ligesom der er en aktiv museums- og mølleforening, en husmoderforening, en sauna, samt et naturcenter med aktiviteter og faciliteter. Agersøhallen danner rammen om sportsbegivenheder og fitness på Agersø, ligesom Forsamlingshuset på Omø er omdrejningspunkt for mange fællesaktiviteter. Agersø og Omø har hvert sit menighedsråd med en fælles præst. Beboerforeningerne udgiver lokalblade og en fælles turistbrochure.

Det er Slagelse Kommunes målsætning at sikre rammer for varierede tilbud indenfor kultur, idræt og aftenskole. Det skal ske gennem følgende indsatsområder:

- sikring af varierede motions- og bevægelsestilbud for alle aldre i samarbejde med øboerne og deres foreninger
- understøttelse og vedligehold af uden- og indendørs motions- og bevægelsesfaciliteter til mangfoldig brug for alle aldre
- fortsat sikring af aftenskoleundervisning på mindre hold

- bevarelse og videreudvikling af øernes kulturelle institutioner (Historiestalden og Møllen på Agersø og Historiens hus på Omø) og støtte til historiefortællingen omkring huse og landskaber på øerne
- overholdelse af lokalplaner for kulturhistoriske bygninger og bevarelsesværdige miljøer
- etablering af rammer for børne- og ungdomssamvær, bl.a. via ungdomsklubber og sportspladser

Demokrati

På Agersø og Omø er der samarbejde og medindflydelse på flere niveauer. Internt gennem en række foreninger, som i mange tilfælde samarbejder med Slagelse Kommune og undertiden med nationale institutioner. I den sammenhæng skal særlig beboerforeningerne fremhæves, da disse også er repræsenteret i Sammenslutningen af Danske Småøer og dermed er med til at skabe en overordnet ø-politik for alle småøer i landet. Kommunen har et ø-udvalg med to demokratisk valgte repræsentanter for hver ø. Ø-repræsentanterne vælges i forbindelse med kommunalvalg for en 4-årig periode.

Det er Slagelse Kommunes målsætning at sikre øboerne indflydelse bl.a. via det kommunale ø-udvalg og sikre, at ø-udvalget bliver hørt i alle sager vedrørende øerne. Det skal ske gennem følgende indsatsområder:

- videreudvikling af samarbejdet med ø-udvalget og beboerforeningerne
- synliggørelse af Ø-udvalget overfor embedsmænd og politikere i kommunen
- udarbejdelse af handlingsplaner for ø-politikken og sikring af budgetdækning til gennemførelse
- afholdelse af det tilstrækkelige antal møder og afsættelse af den fornødne tid fra embedsmænd og politikere, herunder mindst ét besøg fra Økonomiudvalg og fagudvalg én gang i hver valgperiode på både Agersø og Omø